

דו"ח תמותת ילדים מהיפגעות בלתי-מכוונת בשנת 2011

ינואר 2012

מספר פרסום: 1076

בתמיכת:

משרד הבריאות

דו"ח תמותת ילדים מהיפגעות בלתי-מכוונת בשנת 2011

נתונים מתוך מיזם NAPIS - מאגר 'תיעוד היפגעויות מהתקשורת'

הדו"ח בוצע על ידי ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים

ד"ר מיכל איבנקובסקי

רינת לפלר פרידברג

אביטל אפל-פינקס

מספר פרסום 1076 - ארגון 'בטרם' לבטיחות ילדים, ינואר 2012

עיבודים סטטיסטיים: אייל פרידמן

שירה כסלו

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - כללי

בשנת 2011 דווח על **106** מקרי מוות של ילדים ובני נוער מהיפגעות בלתי-מכוונת. הגורמים העיקריים לתמותה הם תאונות דרכים (50 מקרים), טביעה (15 מקרים), חנק (6 מקרים) ומוות כתוצאה משריפה (4 מקרים). מקרים נוספים כללו בין השאר תמותה כתוצאה מנפילה, התחשמלות, משחק בתחמושת, מכות חום כתוצאה מהשארת ילדים ברכב ועוד.

השנה, להבדיל משנת 2010 חלה ירידה משמעותית במספר הילדים שנהרגו כתוצאה מהיפגעות בלתי מכוונת, 106 ילדים לעומת 163 אשתקד.

בהשוואה לשנת 2010, שהייתה חריגה מבחינת מספר הילדים שמתו כתוצאה מהיפגעות חלה **ירידה של כ-36%** ובהשוואה לשנת 2009 חלה **ירידה של כ-2%** במספר הילדים שנהרגו. מתוך 106 מקרי התמותה שדווחו בתקשורת, 13 מקרים סווגו כסיבה לא ידועה וסיבת המוות עדיין בבירור.

התפלגות מקרי תמותה על פי סוג/מנגנון הפגיעה לכל אחת מהשנים 2009 - 2011

2009	2010	2011	סוג / מנגנון הפגיעה
51	76	50	תאונת דרכים
11	15	15	טביעה
9	6	6	חנק
1	3	5	מכה / חבלה
5	3	4	הרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה)
1	3	3	חתך / דקירה
5	8	2	נפילה
1	3	2	התחשמלות
1	1	2	מכת חום / התייבשות (רכב)
1	6	1	הרעלה
-	1	1	אופניים וגלגלים קטנים - תאונה עצמית
1	2	-	כוויה
-	3	-	גוף זר
-	2	2	אחר - חשד להתאבדות
20	31	13	אחר - סיבה לא ידועה
107	163	106	סכום כולל

התפלגות מקרי תמותה על פי סוג/מנגנון הפגיעה לפי מגזר ואחוז הערבים בכל סוג היפגעות, בשנת 2011

סוג / מנגנון הפגיעה	2011	יהודי	ערבי	% הערבים
תאונת דרכים	50	21	29	58.0
טביעה	15	6	9	60.0
חנק	6	2	4	66.7
מכה / חבלה	5	2	3	60.0
הרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה)	4	2	2	50.0
חתך / דקירה	3	2	1	33.3
נפילה	2	1	1	50.0
התחשמלות	2	-	2	100.0
מכת חום / התייבשות (רכב)	2	1	1	50.0
הרעלה	1	-	1	100.0
אופניים וגלגלים קטנים - תאונה עצמית	1	1	-	-
כוויה	-	-	-	-
גוף זר	-	-	-	-
אחר - חשד להתאבדות	2	2	-	-
אחר - סיבה לא ידועה	13	11	2	15.4
סכום כולל	106	51	55	51.9

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 ואשכולות חברתיים - כלכליים

כשני שליש (67%) מהילדים שנהרגו בשנת 2011 עקב היפגעות לא-מכוונת התגוררו ביישובים* המשתייכים לאשכולות המאופיינים ברמה סוציו-אקונומית נמוכה (אשכולות 1-4). יש לציין שגודל אוכלוסיית הילדים ביישובים אלה מהווה כמחצית (49%) מכלל אוכלוסיית הילדים**.

התפלגות מקרי תמותת ילדים לפי מקום מגוריהם באשכולות חברתיים-כלכליים, שנים 2009-2011, מספרים ואחוזים

גודל אוכלוסייה		תמותת ילדים מהיפגעות				אשכול חברתי-כלכלי*
אחוז מצטבר שנת 2009	אוכלוסיית ילדים 0-17 בשנת 2009**	אחוז מצטבר שנת 2011	אחוז מצטבר 2011 - 2009	סה"כ תמותת ילדים 0-17 בשנת 2011	סה"כ תמותת ילדים 0-17 שנים 2009-2011	
5.8%	126,468	10.3%	11.9%	9	37	1
16.4%	231,206	32.2%	25.7%	19	43	2
26.6%	222,143	49.4%	43.4%	15	55	3
49.0%	490,055	66.7%	69.5%	15	81	4
61.2%	264,975	77.0%	75.6%	9	19	5
78.0%	365,651	88.5%	88.1%	10	39	6

גודל אוכלוסייה		תמותת ילדים מהיפגעות				אשכול חברתי- כלכלי*
אחוז מצטבר שנת 2009	אוכלוסיית ילדים 0-17 בשנת 2009**	אחוז מצטבר שנת 2011	אחוז מצטבר - 2011 2009	סה"כ תמותת ילדים 0-17 בשנת 2011	סה"כ תמותת ילדים 0-17 שנים 2009-2011	
87.3%	204,615	92.0%	93.2%	3	16	7
98.0%	231,976	97.7%	99.4%	5	19	8
99.9%	41,487	100.0%	100.0%	2	2	9
100.0%	2,811	100.0%	100.0%	0	0	10
	2,181,387			87	311	סה"כ

* ברשימת היישובים שסווגו לאשכולות סוציו-אקונומיים נכללו ערים ומועצות מקומיות ולא נכללו מועצות אזוריות ויישובים בדואים לא מוכרים.

** אוכלוסיית הילדים שמתגוררים בערים או במועצות מקומיות.
מקור: נתוני גודל אוכלוסיית ילדים בישראל לשנת 2009 - למ"ס.

עדיין קיימים פערים משמעותיים בשיעורי התמותה של ילדים יהודים וערבים (שלא ניתן להסביר אותם בשל מצב סוציו-אקונומי) אבל מצב סוציו-אקונומי מהווה חלק מההסבר לפערים בתמותה.

התפלגות מקרי תמותת ילדים המתגוררים באשכולות 4 - 1 לפי אשכולות חברתיים - כלכליים ומגזר, שנים 2009 - 2011, מספרים ואחוזים

גודל אוכלוסייה 2009		אחוז מצטבר 2011	אחוז מצטבר 2009 - 2011	תמותת ילדים מהיפגעות 2011				סה"כ תמותת ילדים מהיפגעות 2009 - 2011	אשכול חברתי- כלכלי
אחוז מצטבר 2009	אוכלוסייה ילדים 2009			אחוז הילדים הערבים	סה"כ	ערבי	יהודי		
5.8%	126,468	10.3%	11.9%	100.0	9	9	0	37	1
16.4%	231,206	32.2%	25.7%	63.2	19	12	7	43	2
26.6%	222,143	49.4%	43.4%	93.3	15	14	1	55	3
49.0%	490,055	66.7%	69.5%	60.0	15	9	6	81	4
				75.9	58	44	14	216	סה"כ

מקור: נתוני גודל אוכלוסיית ילדים בישראל לשנת 2009 - למ"ס

ייצוגם היחסי של ילדים שמתו כתוצאה מהיפגעות לא מכוונת ואשר מתגוררים ביישובים המאופיינים ברמה סוציו אקונומית נמוכה - גבוה ברוב סוגי ההיפגעות (להוציא תאונות דרכים במעורבות הולכי רגל) ובפרט בהיפגעויות כתוצאה מחנק, הרעלות ומשריפות, ודריסה לאחור.

חשוב לציין שהחישובים נערכו רק על אוכלוסיית הילדים שמתגוררת בישובים המשתייכים לעיריות ומועצות מקומיות (ולא כוללת 19 מקרים נוספים, 5 של ילדים מהכפרים הבדואים הלא מוכרים בנגב, 13 ממועצות אזריות ומקרה אחד שלא ידוע יישוב המגורים של הילד).

התפלגות מקרי תמותה על פי סוג / מנגנון הפגיעה בשנת 2011, בהשוואה לחלקם של ילדים המתגוררים באשכולות 1 - 4

סוג / מנגנון הפגיעה	* 2011	אשכולות * 1 - 4	% אשכולות 1 - 4 מסה"כ
תאונת דרכים	41	31	75.6
טביעה	15	10	66.7
חנק	5	5	100.0
מכה / חבלה	5	4	80.0
הרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה)	2	2	100.0
חתך / דקירה	2	-	-
נפילה	2	-	-
התחשמלות	1	1	100.0
מכת חום / התייבשות (רכב)	1	-	-
הרעלה	1	1	100.0
אופניים וגלגלים קטנים - תאונה עצמית	-	-	-
אחר - חשד להתאבדות	1	-	-
אחר - סיבה לא ידועה	11	4	36.4
סכום כולל	87	58	66.7

* מקרי המוות של ילדים שמתגוררים בערים או במועצות מקומיות.

התפלגות מקרי תמותה מתאונות דרכים על פי תתי-סיווג תאונות דרכים בשנת 2011, בהשוואה לחלקם של ילדים המתגוררים באשכולות 1 - 4

סוג תאונת דרכים	* 2011	אשכולות * 1 - 4	% אשכולות 1 - 4 מסה"כ
תאונת דרכים - הולך רגל	14	8	57.1
תאונת דרכים - משתמש/ת ברכב ממונע אחר	7	6	85.7
תאונת דרכים - נמצא בסביבת הרכב	11	10	90.9
תאונת דרכים - רכב	9	7	77.8
סכום כולל	41	31	75.6

* מקרי המוות של ילדים שמתגוררים בערים או במועצות מקומיות.

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - מין, מגזר וגיל

בדומה לשנים קודמות, יותר משני שלישים מהילדים ומבני הנוער שנהרגו כתוצאה מהיפגעות לא מכוונת הם **בנים**, יותר ממחצית ההרוגים היו **ערבים**, וכ- 37% מההרוגים היו **בני נוער**, בגילאי 17 - 15. ייצוגם של ילדים ערבים ושל בני נוער מבין ההרוגים בולט במיוחד בהשוואה לייצוגם באוכלוסייה (כ- 28% מבין כל הילדים הם ערבים וכ- 15% מבין כל הילדים הם בני נוער).

התפלגות מקרי תמותה לפי מין ולפי שנה ואחוז הבנים שנפגעו בכל אחת מהשנים

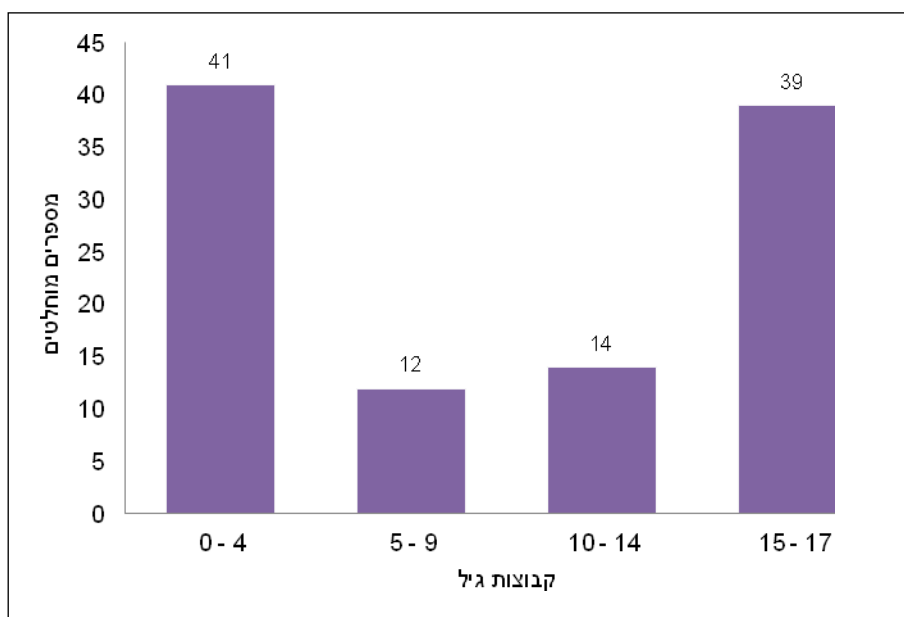
שנה	סה"כ	זכר	נקבה	% הבנים
2011	106	78	28	73.6
2010	163	108	55	66.3
2009	107	67	40	62.6

התפלגות מקרי תמותה לפי מגזר ואחוז הערבים שנפגעו בכל אחת מהשנים

שנה	סה"כ	יהודי	ערבי	% הערבים
2011	106	51	55	51.9
*2010	159	78	80	50.3
**2009	102	53	49	48.0

* בשנת 2010 בארבע מקרים לא צויין המגזר, ומקרה אחד היה ממגזר אחר.
** בשנת 2009 בשלושה מקרים לא צויין המגזר, ושני מקרים היו ממגזר אחר.

התפלגות מקרי תמותה לפי קבוצות גיל, שנת 2011

התפלגות מקרי תמותה לפי גיל בכל אחת מהשנים

2009	2010	2011	קבוצת גיל
16	21	12	0 - 1
12	15	8	1 - 2
7	14	8	2 - 3
5	6	8	3 - 4
5	4	3	4 - 5
7	6	5	5 - 6
5	2	2	6 - 7
3	3	-	7 - 8
2	5	3	8 - 9
5	3	2	9 - 10
6	8	4	10 - 11
3	3	2	11 - 12
4	2	3	12 - 13
1	8	3	13 - 14
2	9	2	14 - 15
3	6	7	15 - 16
12	15	13	16 - 17
9	27	19	17 - 18
-	1	-	תינוק
-	1	2	פעוט
	1	-	ילד
-	3	-	נוער
107	163	106	סכום כולל

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - תאונות דרכים

בתאונות דרכים נהרגו בשנת 2011 - **50 ילדים ובני נוער**. 16 מקרים היו בעת נסיעה ברכב, 15 מקרים של הולכי רגל ו- 11 נהרגו בסביבת הרכב לרוב כתוצאה מדריסה לאחור, 9 מהמקרים היו במגזר הערבי. 58% מכלל ההרוגים בתאונות דרכים הם מהחברה הערבית. מנתוני תמותה המבוססים על ממוצעים של השנים 2009-2011 עולה כי כמעט מחצית מהילדים שמתו עקב היפגעות לא מכוונת נהרגו בתאונות דרכים, כשליש מהם היו בני נוער.

בתאונות דרכים בסביבת הרכב למעט מקרה אחד כל הנפגעים היו בקבוצת גיל 4 - 1, מחציתם בגיל שנה עד שנתיים.

כ- 91% מההרוגים בתאונות דרכים שהתרחשו כתוצאה **מדריסה לאחור היו ערבים** וכ- 94% השתייכו לקבוצת הגיל **4 - 0**.

כאשר התאונה הייתה במעורבות רכב ממונע אחר (אופנוע, טרקטורון) כל הנפגעים היו בני נוער. על אופנוע נהרגו 4 יהודים ואחד מהמגזר הערבי, על הטרקטורון נהרגו 3, כולם מהמגזר הערבי.

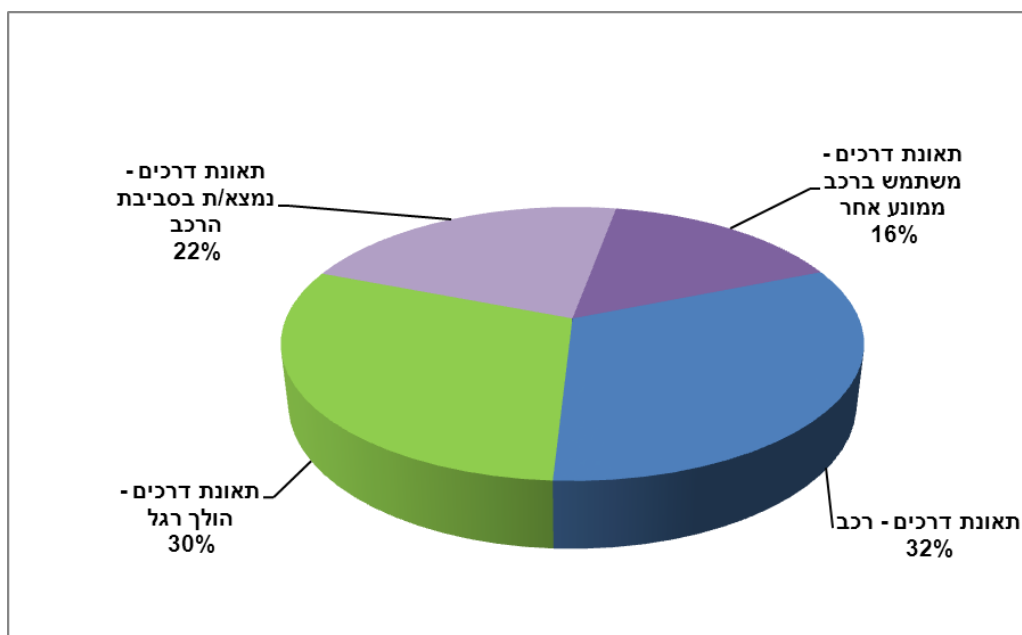
רק במקרה מוות אחד של הולך רגל, צויין כי הילד היה מלווה במבוגר (הורה).

מכל 50 ההרוגים בתאונות דרכים, 29 מתוך כלל המקרים התרחשו בחמישי- שבת.

התפלגות מקרי תמותה בתאונות דרכים לפי מגזר ולפי סוג תאונת דרכים ואחוז הערבים בכל סוג תאונה, בשנת 2011

סוג תאונת דרכים	2011	יהודי	ערבי	% הערבים
תאונת דרכים - רכב	16	7	9	56.3
תאונת דרכים - הולך רגל	15	8	7	46.7
תאונת דרכים - נמצא/ת בסביבת הרכב	11	2	9	81.8
תאונת דרכים - משתמש ברכב ממונע אחר	8	4	4	50.0
סכום כולל	50	21	29	58.0

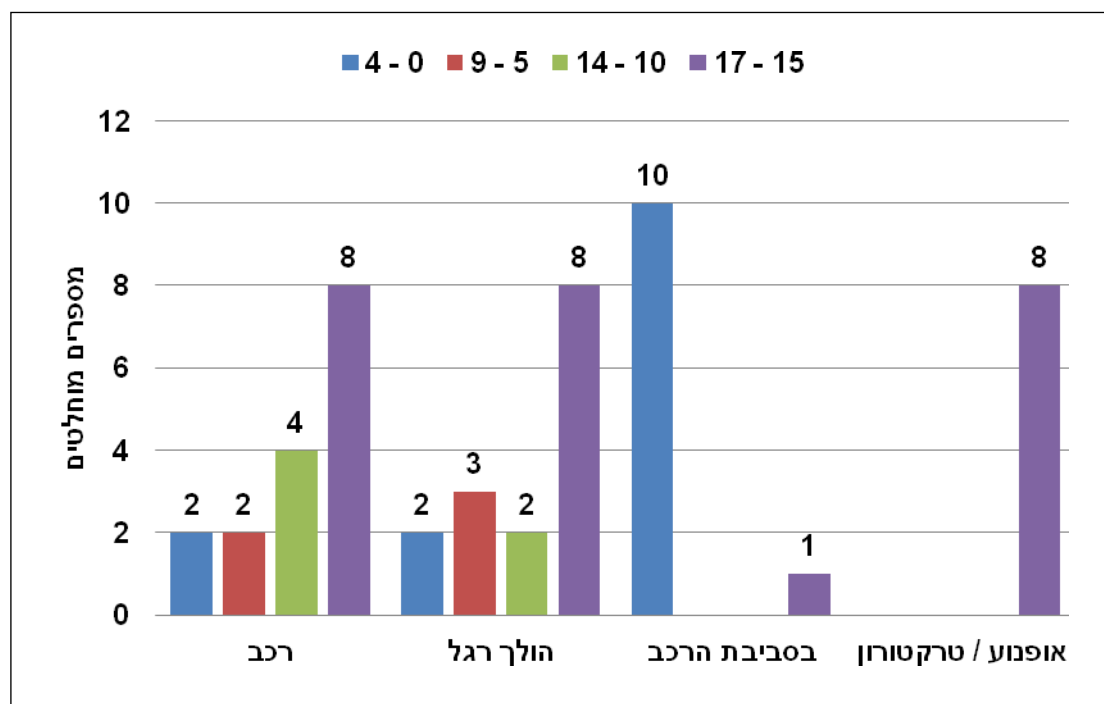
התפלגות מקרי תמותת ילדים בגילאי 0 - 17 בתאונות דרכים, שנת 2011

התפלגות מקרי תמותה בתאונות דרכים לפי קבוצת גיל ולפי סוג תאונת דרכים, בשנת 2011

קבוצת גיל	רכב	הולך רגל	בסביבת הרכב	אופנוע / טרקטורון
0 - 4	2	2	10	0
5 - 9	2	3	0	0
10 - 14	4	2	0	0
15 - 17	8	8	1	8
סה"כ	16	15	11	8

התפלגות מקרי תמותת ילדים בגילאי 0 - 17 בתאונות דרכים לפי קבוצת גיל וסוג תאונת דרכים, שנת 2011

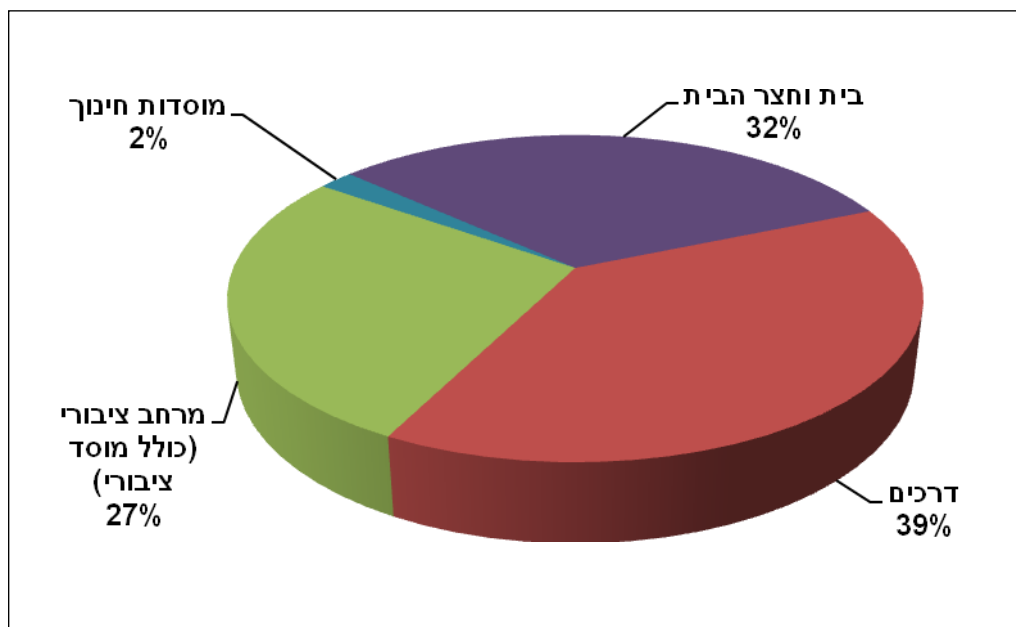
תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - לפי מקום ההיפגעות

כ- 35% ממקרי התמותה של ילדים עקב היפגעות התרחשו **בבית או בחצר הבית**, כ- 19% התרחשו **במרחב הציבורי** וכ- 4% התרחשו במוסדות חינוך. אחוז הבנים שמתו כתוצאה מהיפגעות במרחב הציבורי ובמוסדות חינוך גבוה בהשוואה לחלקם של הבנים בקרב כלל הילדים שנהרגו מהיפגעות.

התפלגות מקרי תמותה לפי מקום ההיפגעות לכל אחת מהשנים

2009	2010	2011	מקום היפגעות
44	53	33	בית וחצר הבית
42	65	40	דרכים
16	29	28	מרחב ציבורי (כולל מוסד ציבורי)
5	8	2	מוסדות חינוך
-	8	3	לא צויין
107	163	106	סכום כולל

התפלגות מקרי תמותת ילדים בגילאי 0-17 לפי מקום ההיפגעות, שנת 2011

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - בית וחצר הבית

33 ממקרי המוות בקרב ילדים ובני נוער בגילאי 0 - 17 התרחשו בבית ובחצר הבית. הסיבות המובילות לתאונות הן, דריסה לאחור, חנק ומוות כתוצאה משריפה. גורמים נוספים היו נפילה של עצמים כבדים (שער ברזל, טלוויזיה), טביעה של תינוק ושל פעוט ועוד.

התפלגות מקרי תמותה בבית וחצר הבית לפי מגזר ולפי סוג ההיפגעות ואחוז הערבים בכל סוג היפגעות, בשנת 2011

סוג היפגעות	2011	יהודי	ערבי	% הערבים
תאונת דרכים - נמצא/ת בסביבת הרכב*	10	1	9	90.0
חנק	4	-	4	100.0
הרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה)	3	2	1	33.3
טביעה	2	2	-	-
מכה / חבלה	2	-	2	100.0
מכת חום / התייבשות	1	-	1	100.0
הרעלה	1	-	1	100.0
אחר - סיבה לא ידועה	10	9	1	10.0
סכום כולל	33	14	19	57.6

* מקרי דריסה לאחור הינם תאונות דרכים, המתרחשות בחצר הבית ולא בדרכים, לעומת יתר מקרי תאונות הדרכים.

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - טביעה

בשנת 2011 נהרגו **15 ילדים עקב טביעה**. 9 מהחברה הערבית ו- 6 יהודים. 7 ערבים טבעו בטבע, ו- 2 בבריכות שחייה. בקרב היהודים 4 מקרי טביעה התרחשו בטבע מתוך 6 מקרי טביעה. שני מקרי טביעה נוספים התרחשו בבית (באמבטיה ובבריכה מתנפחת).

בעונת הרחצה היו 24 מקרי טביעה, 10 מהם הסתיימו במוות ורוב הפגיעות בקרב הניצלים הוגדרו כפגיעה בינונית עד אנושה.

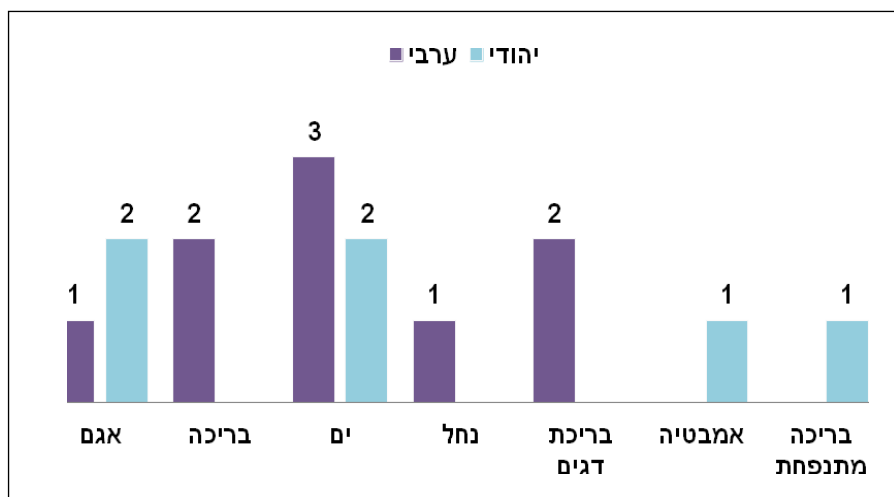
בים אירעו 14 מקרים בהם 7 מקרים הסתיימו במוות (רובם התרחשו בחוף לא מוכרז), גילאי הטובעים לא היו בשכבת הגיל הצעירה אלא בקבוצת הגיל 17 - 10. לעומתם, נראה כי הילדים שטבעו למוות בכנרת היו בקבוצת הגיל 9 - 4.

אנו רואים כי רק יכולת שחייה אינה מספיקה למנוע טביעות וישנה חשיבות להכרת הסכנות במקורות מים וחינוך לשחייה במקומות מוכרזים בנוכחות מציל.

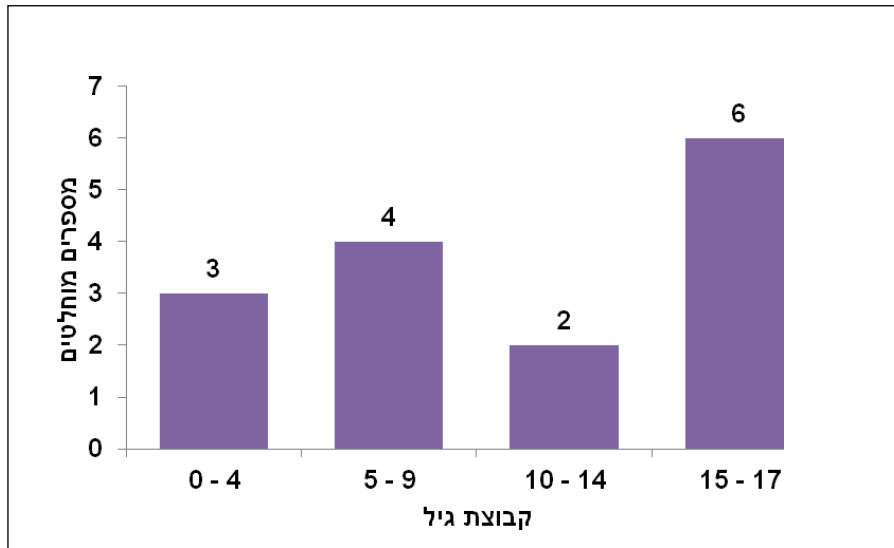
התפלגות מקרי מוות מטביעה לפי סוג המוצר גיל ומגזר, בשנת 2011

מוצר מעורב	גיל	יהודי	ערבי
ים	11 - 12	1	-
	12 - 13	-	1
	15 - 16	-	1
	16 - 17	1	-
	17 - 18	-	1
כנרת	5 - 6	2	-
	8 - 9	-	1
בריכת דגים	15 - 16	-	2
נחל	16 - 17	-	1
בריכה במלון בחו"ל	4 - 5	-	1
	5 - 6	-	1
אמבטיה	3 - 4	1	-
בריכה מתנפחת	1 - 2	1	-
סכום כולל		6	9

התפלגות מקרי מוות מטביעה לפי מקום ההיפגעות ומגזר

התפלגות מקרי מוות מטביעה לפי קבוצות גיל

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - חנק

כל מקרי התמותה מחנק היו בגילאי 3 - 0, 3 מהמקרים היו ממזון ומקרה נוסף אירע בזמן הנקה.

התפלגות מקרי מוות מחנק לפי סוג מוצר מעורב ומגזר, בשנת 2011

מוצר מעורב	יהודי	ערבי
אוכל	1	2
הנקה	1	-
מוצר לא ידוע	-	2
סכום כולל	2	4

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - נפילה

בשנת 2011 נהרגו עקב נפילה 2 בני נוער. שתי ההיפגעויות התרחשו במרחב הציבורי במעורבות בנים. מקרה אחד התרחש במיכל עגירה לפסולת אשר טמון בקרקע, ומקרה נוסף היה של נער אשר עבד באתר בנייה בעפולה ונפל מפיגום. בנוסף, מקרה שלישי של מוות מנפילה התרחש כאשר נער פלשתיני אשר עבד באתר בנייה בצור הדסה נפל מפיגום אל מותו.

להבדיל משנים קודמות, השנה לא נהרגו ילדים מנפילה מגג / מרפסת / חלון, יחד עם זאת דווחו בתקשורת על 71 מקרים בהם נפלו ילדים ונפגעו, חלקם באופן חמור.

התפלגות מקרי מוות מנפילה לפי מקום ההיפגעות, סוג מוצר מעורב מגזר וגיל, בשנת 2011

ערבי	יהודי	גיל	מוצר מעורב
-	1	14 - 15	בור אשפה
1	-	16 - 17	פיגום
1	1		סכום כולל

תמותת ילדים ובני נוער בשנת 2011 - כתוצאה משריפה

בשנת 2011 נהרגו מהרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה) 4 ילדים, כל המקרים למעט אחד התרחשו בבית ובחצר הבית.

84 מקרי שריפה נוספים דווחו בתקשורת השנה, חלקם מקרי 'כמעט ונפגע'. מבין מקרים אלה 44 מקרים אירעו במוסדות חינוך.

התפלגות מקרי מוות מהרעלה / כוויה (כתוצאה משריפה) לפי גיל ומגזר בשנת 2011

ערבי	יהודי	גיל
1	-	0 - 1
-	1	2 - 3
1	1	5 - 6
2	2	סכום כולל

מיזם NAPIS - מאגר 'תיעוד היפגעויות מהתקשורת'

להלן מספר הנחיות והדגשים לשימוש בנתוני מאגר 'תיעוד היפגעויות מהתקשורת':

1. מקור נתוני מאגר 'תיעוד היפגעויות מהתקשורת' הינו בתיעוד כתבות בעיתונות הכתובה והאינטרנטית, הארצית והמקומית, בשפות עברית, ערבית, אנגלית ורוסית.
2. הנתונים מאפשרים לאתר ולנתח מקרי היפגעות לא מכוונת של ילדים ברמות חומרה שונות. החל ממקרי 'כמעט ונפגע' והתראות על ליקויי בטיחות ועד למקרים הקטלניים ובכך להרחיב ולהשלים את המידע הנאסף בתחום זה.
3. פרסום הכתבות בתקשורת מבוצע על פי הזמנות ועל פי שיקול דעת מערכות העיתונים ולעיתים אינו כולל את כל הפרמטרים הנדרשים לתיעוד ההיפגעות. כמו כן, המאגר כולל רק את הכתבות אשר הכילו את מילות החיפוש אשר הוגדרו לאיתור זה. אי לכך, אין לראות במידע כמייצג את היקף תופעת ההיפגעות הלא מכוונת של ילדים בישראל.